

Ytringsfrihed for offentligt ansatte

1 ud af 4 medlemmer ansat i den offentlige sektor har holdt kritik af forhold på deres arbejdsplads tilbage af frygt for repressalier. Det viser en undersøgelse gennemført af FOA i juni 2023.

Undersøgelsen viser også, at 39 procent af medlemmerne har oplevet, at ledelsen direkte eller indirekte har bedt dem om ikke at ytre sig til offentligheden, og over halvdelen vurderer, at det vil få negative konsekvenser for dem, hvis de udtaler sig offentligt om kritisable forhold på arbejdspladsen.

Hovedkonklusioner

- **1 ud af 4 har holdt kritik tilbage.** 26 procent af de adspurgte medlemmer har holdt kritik af forhold på arbejdspladsen tilbage af frygt for repressalier.
- **14 procent oplever, at ledelsen direkte har fortalt dem, at de ikke bør ytre sig til offentligheden om kritisable forhold på arbejdspladsen.** Yderligere 25 procent oplever indirekte, at det ligger i luften.
- **55 procent af medlemmerne mener, at det vil få konsekvenser for dem at udtale sig offentligt om kritisable forhold på arbejdspladsen.**
- **1 ud af 5 medlemmer har inden for de seneste 2 år oplevet kritisable forhold på arbejdspladsen.** 22 procent har svaret 'Ja' til at have oplevet kritisable forhold på arbejdspladsen, som offentligheden burde kende til.
- **De kritisable forhold handlede oftest om dårligt psykisk/fysisk arbejdsmiljø.** 67 procent har svaret, at de kritisable forhold handlede om dårligt psykisk/fysisk arbejdsmiljø. Derudover handlede de om dårlig ledelse (60 %), ikke nok tid til borgere/børn/patienter (50 %), at arbejdet ikke udføres fagligt forsvarligt (47 %), sjusk og fejl blandt kollegerne (38 %) og omsorgssvigt eller lignende (24 %).
- **61 procent af medlemmerne tog de kritisable forhold op med deres kolleger.** Dernæst tog medlemmerne kritisable forhold op med deres nærmeste leder (57 %), mens 41 procent tog det op med deres tillidsrepræsentant/arbejds miljørepræsentant eller FOA. Kun 2 procent bragte sagen op i offentligheden fx via Facebook eller ved at gå til pressen.
- **14 procent af dem, der påtalte de kritisable forhold, oplevede negative konsekvenser, mens yderligere 27 procent oplevede, at det både fik negative og positive konsekvenser.**
- **De negative konsekvenser udmøntede sig oftest i forværret psykisk arbejdsmiljø.** Over halvdelen (53 %) af de adspurgte medlemmer, der havde oplevet, at deres initiativer fik

KONTAKT Notat udarbejdet af:
FOA Politik og Analyse

Presse/Fagbladet:

Politisk ansvarlig:

Lars Ole Preisler Hansen
Tlf. 46 97 25 12

Lærke Bøttger-Roth

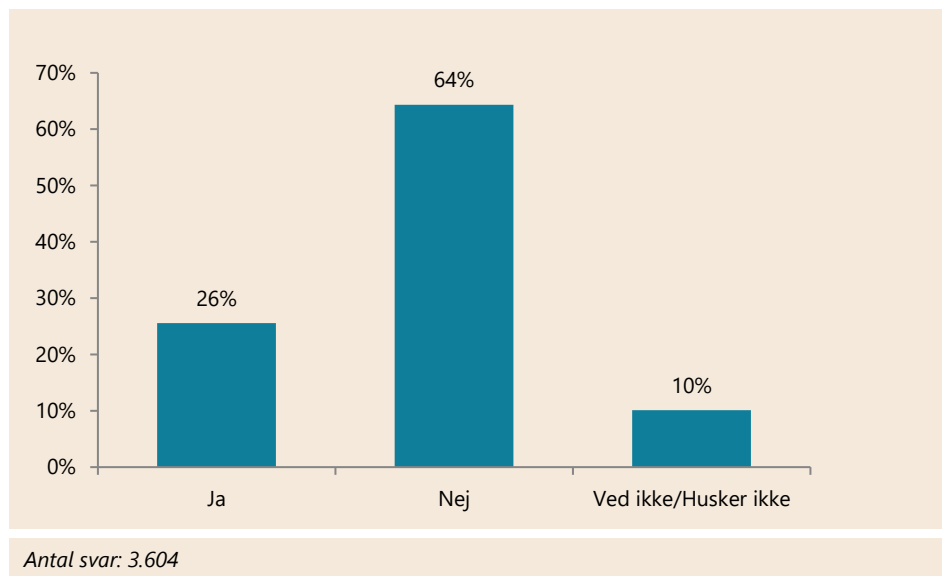

konsekvenser for dem, svarede, at det påvirkede deres psykiske arbejdsmiljø. 29 fik et dårligt forhold til deres nærmeste leder, og 24 procent oplevede, at de fik et dårligt forhold til deres kolleger. 11 procent blev indkaldt til tjenstelig samtale og 9 procent fik at vide, at de fremover ikke må udtale sig. 4 procent fik en advarsel og 2 procent blev opsagt.

1 ud af 4 har holdt kritik tilbage

1 ud af 4 af de adspurgte medlemmer svarer 'Ja' til at have holdt kritik tilbage af frygt for negative konsekvenser. Det svarer til, at 26 procent har holdt kritik tilbage, imens 64 procent svarer, at de ikke har holdt kritik tilbage.

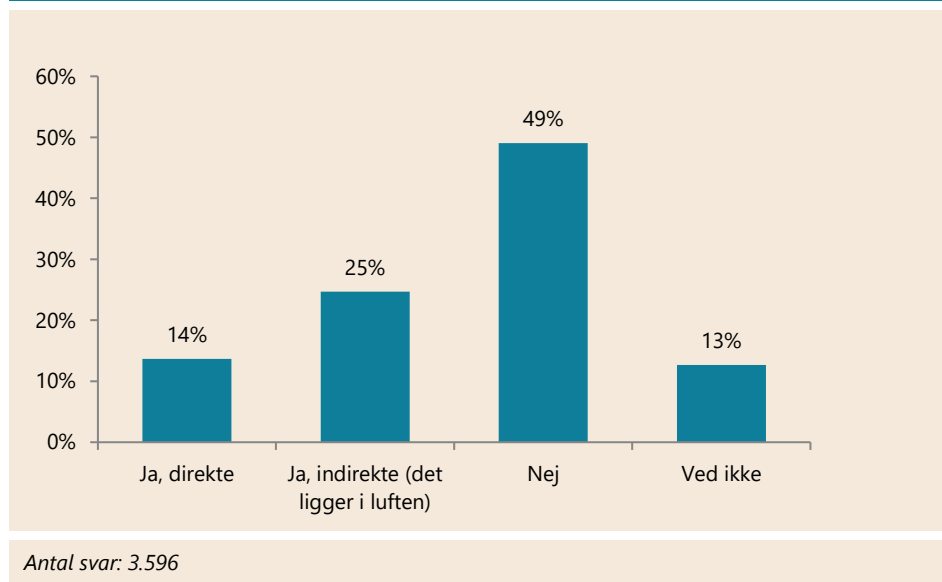
Figur 1. Har du holdt kritik af forhold på din arbejdsplads tilbage af frygt for negative konsekvenser (repressalier)?

Over en tredjedel (39 %) af medlemmerne oplever, at ledelsen direkte eller indirekte fortæller dem, at de ikke bør ytre sig i offentligheden om forhold på arbejdspladsen

Som figur 2 viser, er medlemmerne blevet spurgt, om ledelsen på deres arbejdsplads har givet udtryk for, at de ikke bør ytre sig i offentligheden om forhold på arbejdspladsen. I 2023 har 14 procent svaret, at ledelsen direkte har givet udtryk for, at de ikke bør ytre sig offentligt. 25 procent har svaret, at det ligger i luften (indirekte). 49 procent har svaret nej til, at ledelsen har givet udtryk for dette.

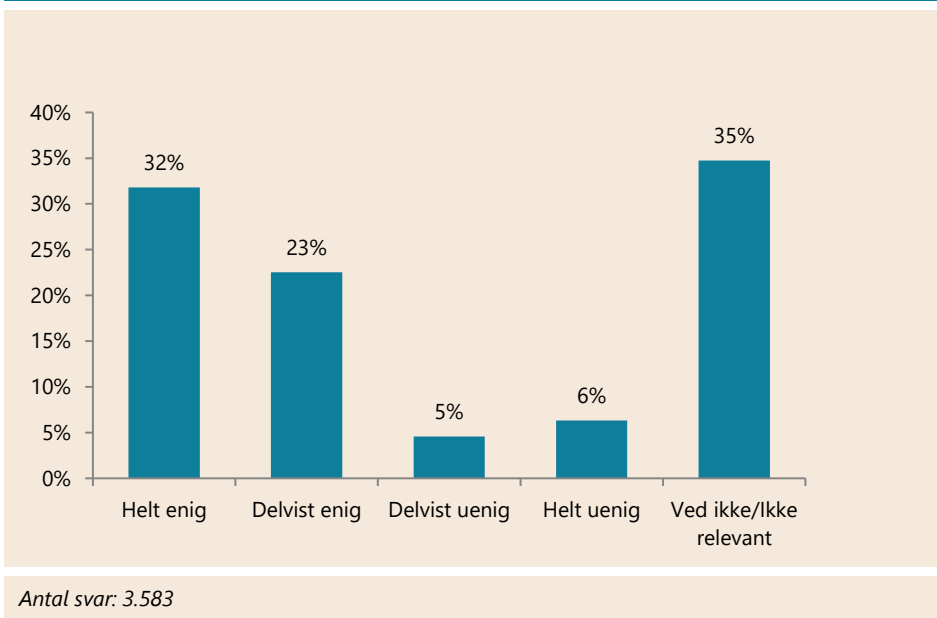
Figur 2. Har ledelsen på din arbejdsplads givet udtryk for, at du og dine kolleger ikke bør ytre jer i offentligheden om forhold på arbejdspladsen (fx i pressen, på Facebook og lign.)?

Over halvdelen af medlemmerne mener, at det vil have negative konsekvenser for dem at udtale sig offentligt om kritisable forhold på arbejdspladsen

Det kan udledes af nedenstående figur (figur 3), at over halvdelen (55 %) af de adspurgte medlemmer, er helt eller delvist enige i, at det vil få negative konsekvenser for dem, hvis de udtaler sig offentligt om kritisable forhold på deres arbejdsplads. Kun 11 procent er helt eller delvist uenige. Bemærk, at hele 35 procent har svaret "Ved ikke/Ikke relevant".

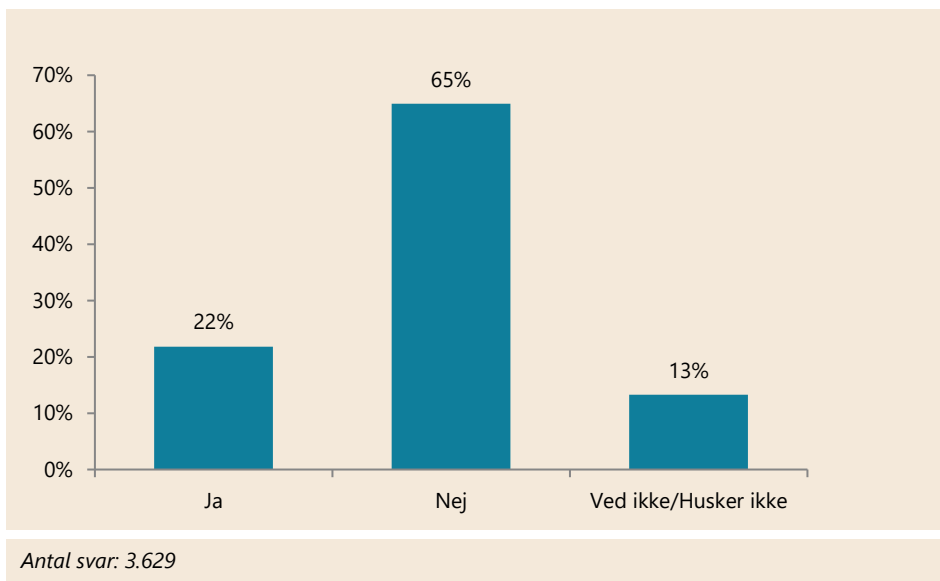
Figur 3. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn? - Det vil have negative konsekvenser for mig, hvis jeg udtaler mig offentligt om kritisable forhold på min arbejdsplads (fx i pressen, på Facebook eller lign.).

Cirka 1 ud af 5 har oplevet kritisable forhold på arbejdspladsen

Medlemmerne er også blevet spurgt, om de har oplevet kritisable forhold på deres arbejdsplads, som offentligheden burde kende til. Til dette har 22 procent svaret 'Ja', og 65 procent har svaret 'Nej'.

Figur 4. Har du inden for de seneste to år oplevet kritisable forhold på din arbejdsplads, som offentligheden burde kende til?

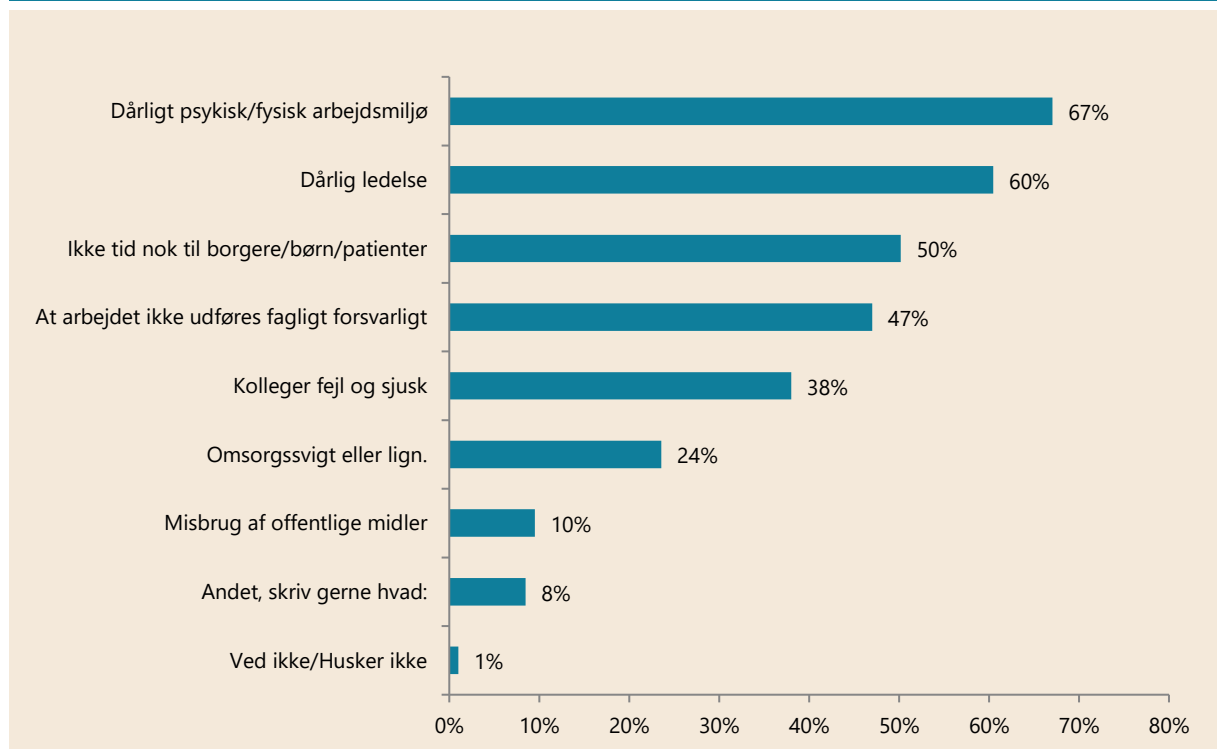
Mange af de kritisable forhold handler om dårligt psykisk/fysisk arbejdsmiljø og dårlig ledelse

Medlemmer, der har oplevet kritisable forhold på arbejdspladsen, blev efterfølgende spurgt om, hvad de kritisable forhold handlede om. I figur 5 illustreres de forhold, der opleves oftest.

De kritisable forhold, der opleves oftest, er dårligt psykisk/fysisk arbejdsmiljø (67 %), dårlig ledelse (60 %), og at medlemmerne ikke har tid nok til borgere/børn/patienter (50 %).

Lidt færre har svaret, at de kritisable forhold omhandler, at arbejdet ikke udføres fagligt forsvarligt (47 %), 38 procent svarer, at forholdene omhandler kolleger og sjusk, og 24 procent svarer, at de kritisable forhold handler om omsorgssvigt eller lignende.

Figur 5. Hvad handlede de kritisable forhold på din arbejdsplads om?

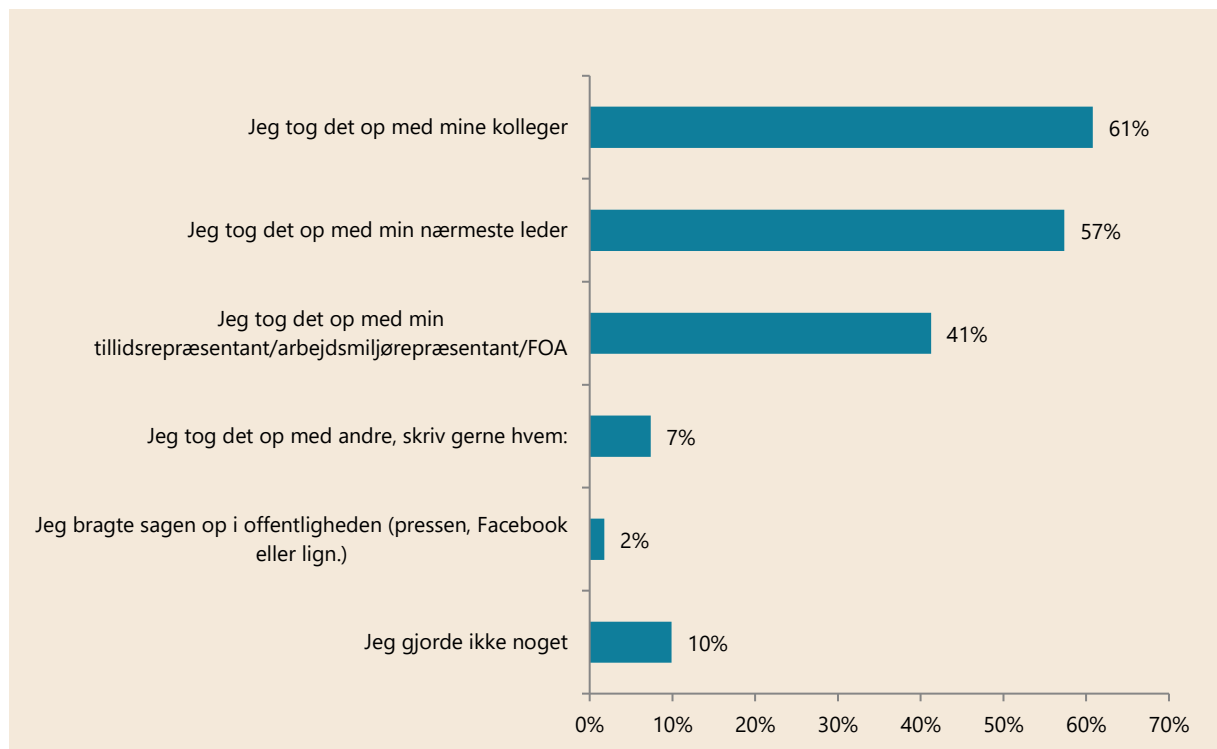
Antal svar: 789

Undersøgelsens deltagere kunne vælge flere svar, så andelen summerer ikke til 100%. Antal svar er dertil lavere end andre spørgsmål, da dette spørgsmål kun er stillet til dem, der har svaret 'Ja' til spørgsmålet: "Har du inden for de seneste to år oplevet kritisable forhold på din arbejdsplads, som offentligheden burde kende til?"

Flest tager kritisable forhold op med deres kolleger

Af nedenstående figur (figur 6) kan det udledes, at medlemmer oftest tager kritisable forhold op med deres kolleger (61 %). Lidt færre tager det op med deres nærmeste leder (57 %), og færre endnu tager det op med deres tillidsrepræsentant/arbejdsmiljørepræsentant eller FOA (41 %). Kun 2 procent bragte sagen op i offentligheden fx via Facebook eller ved at gå til pressen

Figur 6. Hvordan reagerede du på de kritisable forhold?

Antal svar: 788

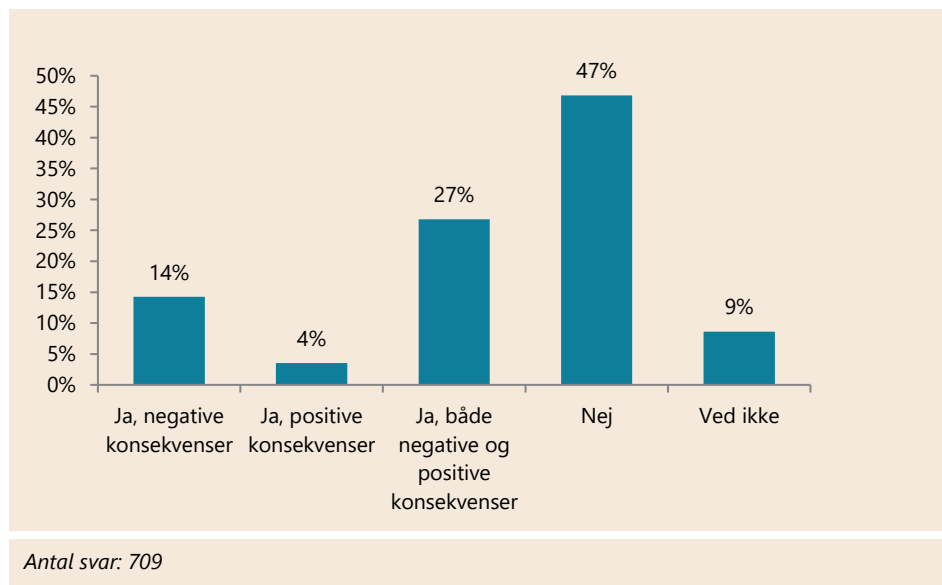
Undersøgelsens deltagere kunne vælge flere svar, så andelen summerer ikke til 100%. Antal svar er dertil lavere end andre spørgsmål, da dette spørgsmål kun er stillet til dem, der har svaret 'Ja' til spørgsmålet: "Har du inden for de seneste to år oplevet kritisable forhold på din arbejdsplads, som offentligheden burde kende til?"

Negative konsekvenser ved at påtale de kritisable forhold

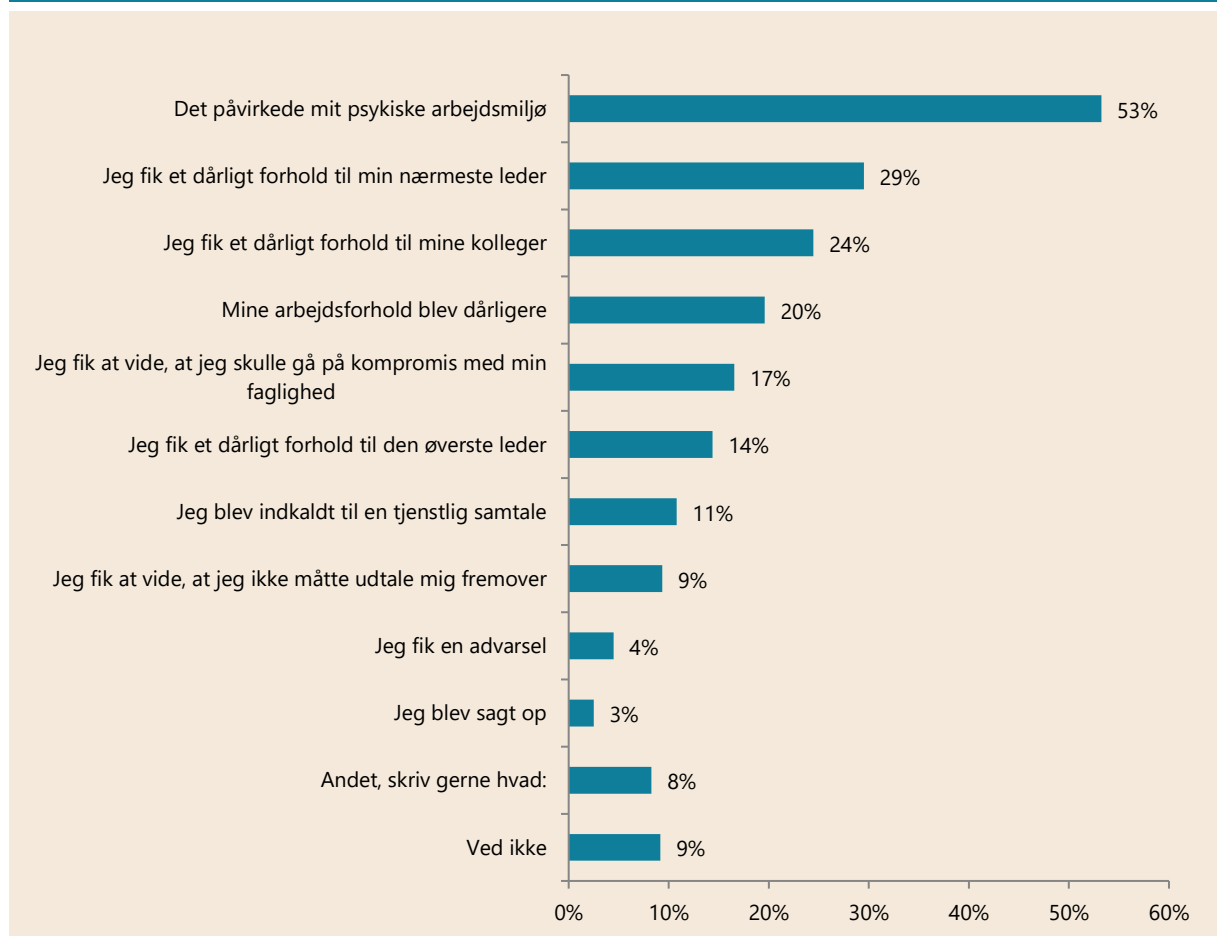
Medlemmerne blev også spurgt ind til, om deres initiativ/initiativer fik negative konsekvenser for dem. Til dette svarer 14 procent, at det fik negative konsekvenser. 27 procent svarede, at det fik både negative og positive konsekvenser. 4 procent svarede, at det fik positive konsekvenser, mens 47 procent svarede, at det ikke fik konsekvenser.

Figur 7. Fik dit initiativ/dine initiativer nogen konsekvenser for dig?

De medlemmer, der svarede, at deres initiativer fik negative konsekvenser, blev derefter bedt om at uddybe, hvilke negative konsekvenser de oplevede. Det kan ses i figur 6, at 53 procent af medlemmerne oplevede, at det påvirkede deres psykiske arbejdsmiljø. Dernæst oplevede 29 procent af medlemmerne, at de fik et dårligt forhold til deres nærmeste leder, og 24 procent oplevede, at de fik et dårligt forhold til deres kolleger. 11 procent blev indkaldt til tjenstelig samtale og 9 procent fik at vide, at de fremover ikke må udtale sig. 4 procent fik en advarsel og 3 procent blev opsagt.

Figur 8. Hvilke negative konsekvenser fik dit initiativ/dine initiativer for dig?

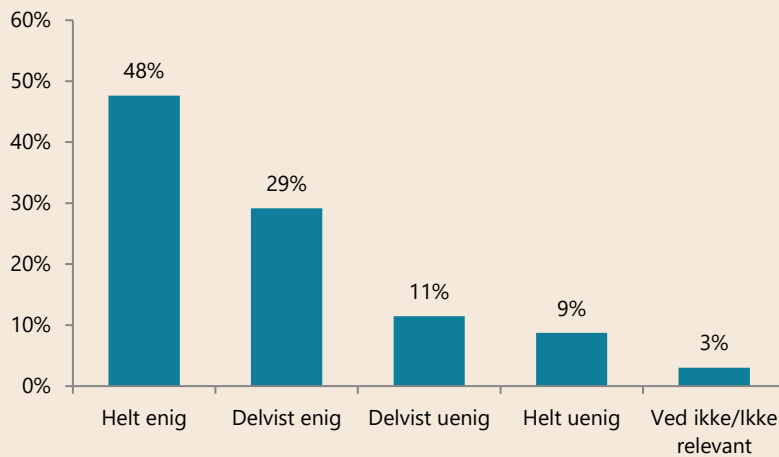
Antal svar: 556

Undersøgelsens deltagere kunne vælge flere svar, så andelen summerer ikke til 100%. Antal svar er dertil lavere end andre spørgsmål, da dette spørgsmål kun er stillet til dem, der har svaret 'Ja, negative konsekvenser' eller 'Ja, både negative og positive konsekvenser' til spørgsmålet: "Fik dit initiativ/dine initiativer nogen negative konsekvenser for dig?"

En ud af fem er utryg ved at gå til nærmeste leder

I figur 9 kan det ses, at næsten halvdelen (48 %) af de adspurgte medlemmer er helt enige i, at de er trygge ved at gå til deres nærmeste leder, når de oplever noget kritisabelt på arbejdspladsen. 29 procent er delvist enige i dette. Modsat er 21 procent helt eller delvist uenige i, at de er trygge ved at gå til deres nærmeste leder.

Figur 9. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn? - Jeg er tryk ved at gå til min nærmeste leder, når jeg oplever noget kritisabelt på min arbejdsplads.

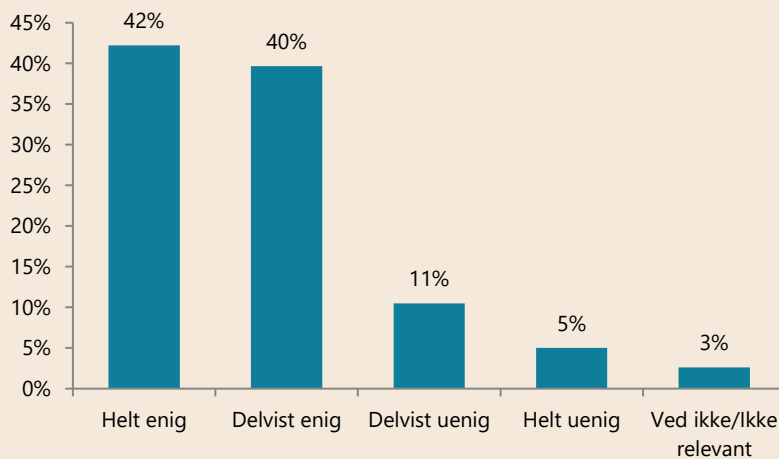

Antal svar: 3.639

15 procent er utrygge ved at gå til deres nærmeste kolleger

Medlemmerne blev også spurgt, om de er trygge ved at gå til deres nærmeste kolleger, hvis de oplever noget kritisabelt eller problematisk. 42 procent er helt enige i, at de er trygge ved at gå til deres nærmeste kolleger, mens yderligere 39 procent er delvist enige. Modsat svarer 15 procent, at de er helt eller delvist uenige.

Figur 10. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn? - Jeg er tryk ved at tage noget kritisabelt eller problematisk op på min arbejdsplads med mine nærmeste kolleger.

Antal svar: 3.638

Metode

Indsamlingsperiode

Undersøgelsen er gennemført i perioden 28. juni til 10. juli 2023.

Indsamlingsmetode

Data er indsamlet i en spørgeskemaundersøgelse udsendt til FOAs elektroniske medlemspanel. Der blev udsendt to påmindelser til deltagerne. Undersøgelsen vedrørte også andre emner end ytringsfrihed.

Målgruppen

Målgruppen for undersøgelsen er FOAs erhvervsaktive medlemmer ansat i den offentlige sektor. Da det kun er et udsnit af disse medlemmer, der har deltaget i undersøgelsen, er alle analyser forbundet med en statistisk usikkerhed. Alle sammenhænge og forskelle, der beskrives i teksten, er testet statistisk signifikante på et signifikansniveau på minimum 95 %. Hermed kan vi med minimum 95 % sikkerhed sige, at der er tale om statistisk sikre sammenhænge og forskelle og ikke blot tilfældigheder. Fremhæves forskelle i teksten, som ikke er statistisk sikre, vil det blive kommenteret.

Antal besvarelser og svarprocent

I alt blev 10.672 erhvervsaktive medlemmer inviteret til undersøgelsen. 4.701 medlemmer, svarende til 44 procent, gennemførte undersøgelsen fuldt ud eller delvist. 36 procent svarede på alle spørgsmål, mens 8 procent afgav nogle svar. Spørgsmålene i dette notat er kun afrapporteret for offentligt ansatte medlemmer i arbejde. 3.604 af disse har besvaret undersøgelsen.

Repræsentativitet

Stikprøven er undersøgt for repræsentativitet på parametrene sektor, tillidshverv og alder. Repræsentativitetsanalysen viste, at Kost- og Servicesektoren og Pædagogisk Sektor er underrepræsenterede, mens Social- og Sundhedssektoren og Teknik- og Servicesektoren er overrepræsenterede. Analysen viste desuden, at unge under 30 år og medlemmer i alderen 30-39 år er underrepræsenterede, mens medlemmer i aldersgrupperne 50-59 år og 60 år og derover er overrepræsenterede. Stikprøven er repræsentativ på medlemmer i alderen 40-49 år. Medlemmer med tillidshverv (dvs. tillidsrepræsentanter, fællestillidsrepræsentanter og arbejdsmiljø-repræsentanter) er overrepræsenterede i stikprøven, mens medlemmer uden tillidshverv er underrepræsenterede.